

Kada ste u rupi, nastavite da kopate. Ovo je strategija otvorenih rudara širom sveta: naši prošli dugovi i buduće obaveze mogu jednog dana biti otplaćeni samo ako nam se dozvoli da kopamo malo dublje i izvučemo još malo. A državni organi i dalje nasedaju na to.

Najveći otvoreni **rudnik uglja** u Ujedinjenom Kraljevstvu, **Ffos-y-Fran u južnom Velsu**, dobio je dozvolu 2005. godine pod obrazloženjem da će sanirati brdo, na periferiji Merthir Tidfila, koje je postalo opasno šahtovima i gomilama koje su ostavili duboko rudarenje. Nije se zvao rudnik uglja, već "šema melioracije". Ako su meliorari slučajno naišli na 11 miliona tona uglja dok su poboljšavali zemljište kopajući jamu od 400 hektara (1.000 hektara), duboku 200 metara, ko bi mogao da ih krivi što su ga uzeli?

2007. godine, kada su radovi počeli, napisao sam članak u kojem sam tvrdio da, kao što su lokalni ljudi istakli, postoje mnogo jednostavniji, brži i pouzdaniji načini povratka zemlje, koji ne podrazumeva uništavanje života ljudi miniranjem, kopanjem i transportom za 17 godina, i **oslobađanje 30 miliona tona ugljen-dioksida iz izvađenog uglja**. Ali savet je, pod pritiskom vlade Tonija Blera, prihvatio tu priču. Čak je omogućio rudarima da rade bez uobičajene zaštite za lokalno stanovništvo, zadirajući do 36 metara od nekih domova.

Nema veze: posle 17 godina pakla, zemljište bi bilo obnovljeno, koristeći deo novca zaradenog vađenjem uglja. Rupa bi bila popunjena i brdo ponovo izgrađeno. Rudarska kompanija, prvobitno Miller Argent, sada **Merthyr (South Wales) Ltd**, deponovala bi novac od reklamacije na depozitni račun koji drži veće. Ali 2014. velška vlada je upozorila da je samo 15 miliona funti deponovano na ovaj račun, dok bi reklamacija mogla da košta 50 miliona funti.

Od tada je cena uglja porasla, ali fond i dalje iznosi 15 miliona funti, dok su procenjeni troškovi popunjavanja rupe i obnove pejzaža porasli na između 75 miliona i 125 miliona funti. Sanacija je trebalo da bude završena do kraja sledeće godine, ali nema naznaka da je počela. Daleko od toga da povрати zemljište, rudnik je stvorio mnogo veći problem: tamo gde je 2007. godine bilo brdo, sada se nalazi velika jama iznad čijih strmih strana se nalaze domovi lokalnog stanovništva.

Tako se prošle godine kompanija ponovo prijavila savetu. Sa zadivljujućim bezobrazlukom, tvrdio je da bi mu trebalo dozvoliti da produži svoju eksploataciju nakon dogovorenog roka od septembra 2022., kako bi zaradio više novca, na osnovu toga što „nema dovoljno sredstava u fondu za deponovanje i restauraciju da bi se omogućilo potpuno i uspešno implementacija postojeće strategije obnove lokacije”.

Ovog puta savet nije bio prevaren. Odbio je dozvolu. Ali izveštaji u Guardian-u i Private Eye-u u proteklih dve nedelje sugerišu da se neovlašćeno rudarenje od strane kompanije nastavilo u Ffos-y-Fran.

Postoje slični problemi sa jamama širom južnog Velsa. U 2010. godini, kompanija pod nazivom **Celtic Energy** prodala je svoje površinske rudnike uglja, sa svojim obavezama za obnovu, za 1 funtu po komadu nizu lažnih kompanija koje je osnovala na Britanskim Devičanskim ostrvima. Onda su viši rukovodioci otišli sa milionima. Šest osoba je optuženo za prevaru, ali je sudija zaključio da, iako bi neki mogli da smatraju da su njihove radnje „nepoštene“ ili „za osudu“, one nisu bile nezakonite.

Danas, četiri džinovske rupe koje je iskopao Celtic Energy / East Pit, Nant Helen, Margam i Selar - ostaju neobnovljene ili delimično obnovljene. Zemljište koje je trebalo da bude rekonstruisano u seoske parkove, turističke atrakcije ili stambena naselja je umesto toga zatrpano golim gomilama otpada, bubnjevima hemikalija, zarđalim mašinama i strmim padovima u bazene prljave vode. Kao i u Ffos-y-Fran-u, Celtic Energy je podneo zahtev za proširenje, tvrdeći da je neophodno platiti obnovu zemljišta, ali neto rezultat su bile veće rupe.

U Istočnom Ejrširu u Škotskoj, Klej Krosu u Derbiširu i nekoliko drugih delova zemlje gde se kopao ugalj, prekršena obećanja ostavila su zajednice slomljenom zemljom. To je klasična privatizacijska katastrofa. Kada je ugalj privatizovala vlada Johna Majora 1994. godine, nove kompanije su dobile 10-godišnje oslobađanje od plaćanja novca koji bi trebalo da bude izdvojen za razgradnju rudnika. Zauzvrat, pristali su da kupe pravo na rudarenje po višoj gotovinskoj ceni. Zajedno sa drugim privatizacijama koje bi se mogle okarakterisati kao legalizovana krađa iz javnog sfera, ova viša cena je i dalje bila znatno ispod potencijalne vrednosti imovine. Da stvar bude još gora, zahtev da se počne sa plaćanjem na depozitne račune nakon 10 godina nije bio podržan efektivnim zakonodavstvom. Kompanije su dobile profit, javnost je dobila troškove.

Sada, kao i kopno, postoji potencijalno toksično nasleđe. Napušteni rudnici su jedan od najjačih izvora zagađenja vode i mogu da se ispuštaju stotinama godina. Reka Esk u Škotskoj, na primer, još uvek je zagađena radom uglja iz 13. veka. Kako se otvorene jame pune vodom, u koju se izlivaju sulfidi i soli metala, ovi toksini se mogu širiti u vodonosne slojeve, oticati u reke i kontaminirati zemljište kada reke poplave. Izgleda da niko nema plan da spreči ovaj ishod.

Sličnih priča ima u mnogim delovima sveta. U Apalačima i basenu Ilinoisa u SAD, kompanije za ugalj su se udaljile od ekoloških katastrofa. Kuće su poplavljene rudničkom vodom, reke su zatrovane, vrhovi planina ostaju isečeni.

Jedna procena sugerise da u **SAD** postoji i 123.000 napuštenih, nezatvorenih naftnih bušotina, drugi da bi samo zatvaranje zapuštenih naftnih i gasnih bušotina u Meksičkom zalivu koje prete da ispuste metan u atmosferu i sirovu naftu u okean, koštalo 30 milijardi

Kao što pokazuje toksično nasleđe otvorenog rudarstva u Velsu, operateri dobijaju profit, a javnost troškove

dolara. Većinu ovog novca trebalo bi da obezbede naftne kompanije koje su ih bušile, koje imaju kombinovanu kapitalizaciju od 1,2 biliona dolara, ali su okružene odbrambenim političkim zidom koji su kupili: državni i savezni zakonodavci koji ometaju svaki pokušaj da ih zadrže račun. U delti Nigera u **Nigeriji**, pogođenoj decenijama izlivanja nafte, mnogi ljudi sada nemaju drugog izbora osim da napuste svoje zatrovane zemlje i traže da ponovo izgrade svoje živote negde drugde.

To je kapitalizam koji je postao vidljiv: izvucite novac, spustite troškove, napustite zajednicu i pređite na sledeću granicu. I ovo je pre nego što računate na mnogo veću odgovornost ugljen-dioksida koji su ove korporacije oslobodile, za koji nikada nije postojao plan čišćenja. Svi smo mi u rupi koju su kompanije za [fosilna goriva](#) ostavile. Vreme je da prestanemo da kopamo.